

Danskernes økonomiske tryghed efter coronakrisen

Danskernes økonomiske tryghed efter coronakrisen

Efter 18 lange måneder med håndsprit, afstand og skiftende restriktioner er der nu grund til at håbe, at coronakrisen ligger bag os, og at vi endelig kan vende tilbage til mere normale tider.

Men hvilken verden og hvilket liv vender vi så tilbage til? Vil coronakrisen have varige konsekvenser for den økonomiske tryghed, og hvad vil den betyde for vores boligdrømme og vores forventninger til arbejdslivet?

De spørgsmål har vi sat os for at undersøge med dette års kortlægning af Danskernes Økonomiske Tryghed, som vi har foretaget hvert år siden 2017.

Vi har spurgt 3.000 danskere på tværs af landet og på tværs af alders- og indkomstgrupper, og undersøgelsens overraskende hovedkonklusion er, at danskernes økonomiske tryghed - efter en historisk stor krise og usikkerhed - aldrig har været højere i den tid, vi har målt den.

Vi er generelt trygge ved vores økonomiske situation og bekymrer os mindre end tidligere, og noget tyder på, at vi gerne vil være endnu mere trygge. Selvom danskernes opsparing er steget under coronakrisen, er der nu flere, der ønsker at øge deres opsparing yderligere.

Der er dog store forskelle på tværs af aldersgrupper. Danskere mellem 25 og 34 år er markant mindre trygge end øvrige danskere, og deres økonomiske tryghed er i dag lavere end i 2019 - før coronakrisen ramte. Omvendt er den økonomiske tryghed for de ældste danskere steget væsentligt.

Danskere mellem 18 og 34 år har også i højere grad end andre oplevet at deres arbejdsliv- og vilkår har forandret sig, og de har generelt oplevet flere negative konsekvenser - både socialt og økonomisk.

Overraskende nok har coronakrisen dog ikke fået os til at efterspørge øget jobsikkerhed eller tryghed i ansættelsen. Højere løn er det ønske, der toppen listen hos flest danskere i forhold til fremtidigt arbejdsliv - præcist som før coronakrisen ramte.

Vi har også spurgt specifikt til danskernes syn på iværksætteri. Risikoviljen og modet til at sætte alt på ét bræt er ofte det første, der rammes under en krise, så skal vi forvente en periode med færre nye selvstændige i Danmark?

Det korte svar er nej. I hvert fald hvis man spørger Danske Banks erhvervsrådgivere, der har været i tæt kontakt med tusinder af små virksomheder under coronakrisen, og som oplever,

at iværksætterlysten generelt er intakt. Det er også det billede, der står tilbage, når vi spørger danskerne selv.

Usikkerhed og manglende tro på egne evner holder dog mange tilbage fra at starte som selvstændige.

Det - og den generelle udvikling i danskernes økonomiske tryghed fra før coronakrisen ramte til i dag - kan du læse mere om på de følgende sider.

God læselyst.

Louise Aggerstrøm Hansen
Privatøkonom for Danske Bank

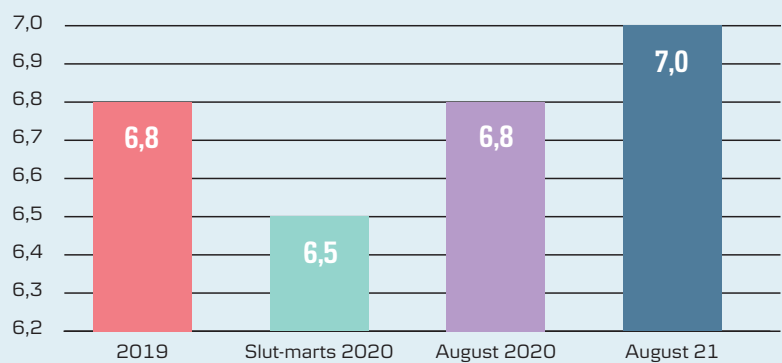

Vores økonomiske tryghed er nu højere, end før coronakrisen ramte

Coronakrisen vendte verden på hovedet og vendte op og ned på danskernes liv og hverdag, men 18 måneder efter den første nedlukning i marts 2020 er der ikke mange tegn på, at krisen har sat sig varige spor i danskernes syn på deres privatøkonomi og deres økonomiske muligheder.

Den økonomiske tryghed er nemlig lige nu højere, end før coronakrisen ramte, og faktisk er trygheden den højeste nogensinde, siden Danske Bank i 2017 begyndte at kortlægge den økonomiske tryghed herhjemme.

Økonomisk tryghed på en skala fra 1-10

Kilde: YouGov for Danske Bank, 2019, 2020, 2021

I alt 57 procent af alle danskere føler sig i dag i høj eller meget høj grad trygge ved deres nuværende økonomiske situation, og kun tre procent føler sig slet ikke trygge.

Ældre mest trygge

Den øgede økonomiske tryghed gælder bredt for alle danskere, og generelt stiger den økonomiske tryghed herhjemme – som tidligere år – i takt med alder og indkomst.

De ældste danskere er mest trygge, og det samme gælder danskere med høje indkomster. Mens 74 procent af danskere med en husstandsindkomst over 700.000 kroner føler sig trygge ved deres nuværende

Rapporten bygger blandt andet på en spørgeskemaundersøgelse i Danmark med 3.000 respondenter, som udgør et repræsentativt udsnit af befolkningen. Analysen er gennemført af analyseinstituttet YouGov i august 2021. Der henvises til data ved brug af kilden: YouGov for Danske Bank, 2021.

Jeg føler mig i høj eller meget høj grad tryk ved min nuværende økonomiske situation

18-24 år

52%

25-34 år

46%

35-54 år

56%

55-64 år

60%

65+ år

65%

Kilde: YouGov for Danske Bank, 2021

situation i høj eller meget høj grad, gælder det samme for blot 38 procent af danskere med en husstandsindkomst under 300.000 kroner.

Fald i trygheden for unge

Gruppen af danskere mellem 25 og 34 år skiller sig dog ud ved kun at have oplevet beskeden fremgang i den økonomiske tryghed siden 2019 – altså før coronakrisen ramte – og ved som de eneste faktisk at have oplevet et fald siden august 2020, hvor Danmark befandt sig midtvejs mellem første og anden nedlukning.

Aldersgruppen har også markant lavere økonomisk tryghed end øvrige danskere. Kun 46 procent føler sig i høj eller meget høj grad trygge ved deres nuværende økonomiske situation mod 65 procent for danskere over 65 år og – som omtalt – 57 procent for danskerne generelt.

De 25 til 34-årige bekymrer sig også oftere om gæld og om deres daglige økonomi end øvrige danskere. Kun 24 procent siger, at de aldrig eller nærmest aldrig

bekymrer sig om at kunne få den daglige økonomi til at løbe rundt, mens det tilsvarende gælder for 57 procent af danskere over 65 år.

Offentlig ansatte klart mere trygge

Også arbejdsløse skiller sig ud. Hele 46 procent af arbejdsløse føler sig slet ikke eller kun i mindre grad trygge ved deres nuværende økonomiske situation mod blot 11 procent for danskerne generelt. Og 24 procent af arbejdsløse bekymrer sig dagligt om penge mod seks procent for alle danskere.

Coronakrisen har gjort særligt offentligt ansatte mere økonomisk trygge. I dag siger 68 procent af statsansatte danskere og 65 procent blandt kommunalt-ansatte, at de i høj eller meget høj grad føler sig trygge ved deres nuværende økonomiske situation. Det er en stigning fra henholdsvis 59 procent og 52 procent i 2019. Danskere ansat i den private sektor er blot blevet en anelse mere trygge siden 2019, mens selvstændige erhvervsdrivende har oplevet et fald i deres økonomiske tryghed.

Mere opsparing, færre bekymringer – men forbruget står i stampe

Udbetaling af feriepenge og mere begrænsede muligheder for at bruge penge under nedlukningerne har fået mange danskere til at øge deres opsparing i løbet af 2020 og 2021. Ikke desto mindre har coronakrisen ført til en stigning i andelen danskere, der ønsker at øge deres opsparing yderligere.

Det er særligt udtalt for danskere med de højeste indkomster, hvor 51 procent siger, at de prioriterer øget opsparing, når faste og nødvendige udgifter er betalt. Det er både højere end øvrige indkomstgrupper og er samtidig en stigning i forhold til 2019, hvor blot 43 procent af højindkomstgruppen svarede det samme.

Men også for danskere med de laveste indkomster er øget opsparing blevet en højere prioritet. I 2019 svarede 30 procent af danskere med en husstandsindkomst under 300.000 kroner, at de prioriterede at bruge overskydende penge til opsparing, når faste og nødvendige udgifter var betalt. Det tal er nu steget til 42 procent.

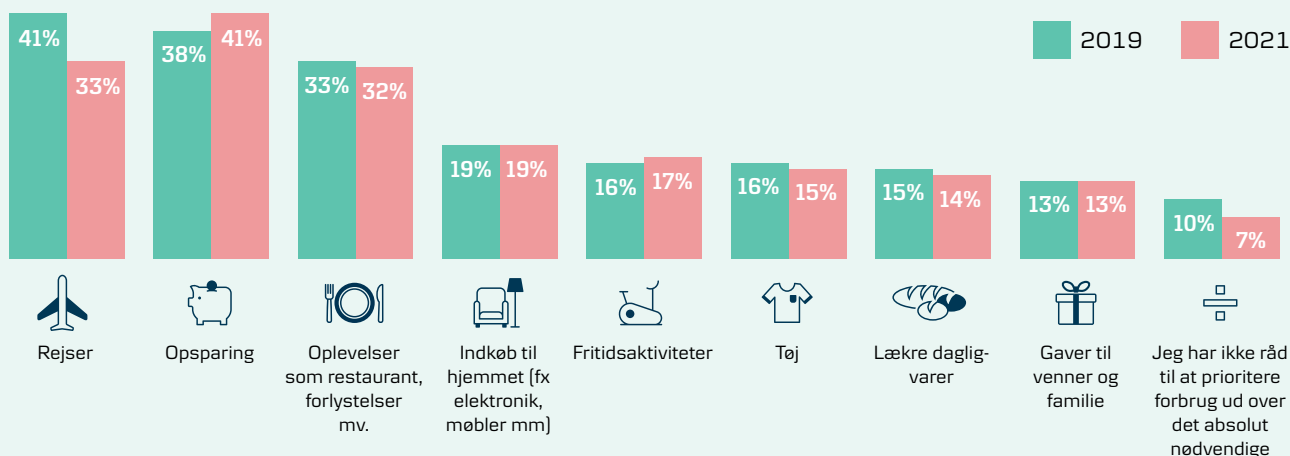
Ubekymrede for daglig økonomi

Mens vi generelt prioriterer opsparing højere end tidligere, er vi dog samtidig blevet mindre bekymrede over, hvad vi bruger vores penge på. I alt 51 procent af alle danskere bekymrer sig slet ikke eller kun i mindre grad om deres løbende forbrugsudgifter, og særligt de ældste danskere har meget få bekymringer på dette punkt.

Hele 68 procent af danskere over 65 år har ingen eller slet ingen bekymringer over, hvad de bruger deres penge på, mens blot 32 procent af 25 til 34-årige kan sige det samme. De 25 til 34-årige er i øvrigt den eneste aldersgruppe, der ikke er blevet mindre bekymret siden 2019 i forhold til løbende forbrugsudgifter.

Økonomisk tryghed og stærk privatøkonomi ville normalt skabe et godt udgangspunkt for øget forbrug, men vi har de seneste år kunne iagttage, at danskernes bekymringer om privatøkonomien er faldet, uden at lysten til at forbruge samtidig er steget.

Når dine almindelige faste udgifter er betalt, hvad prioriterer du så at bruge dine penge på?

Kilde: YouGov for Danske Bank, 2019 og 2021

60%
af statsansatte
er i høj eller meget høj
grad trygge ved deres
pensionsopsparing

Intet forbrugsboom

Under coronakrisen er tendensen til øget opsparing blevet forstærket, og modsat, hvad mange havde håbet og forventet, har genåbningen endnu ikke ført til noget forbrugsboom - til trods for at danskerne er mere ubekymrede i dag, og at de generelt har flere penge mellem hænderne - både fordi de ikke har kunne bruge penge som normalt under nedlukningerne, og fordi mange har fået feriepenge udbetalt.

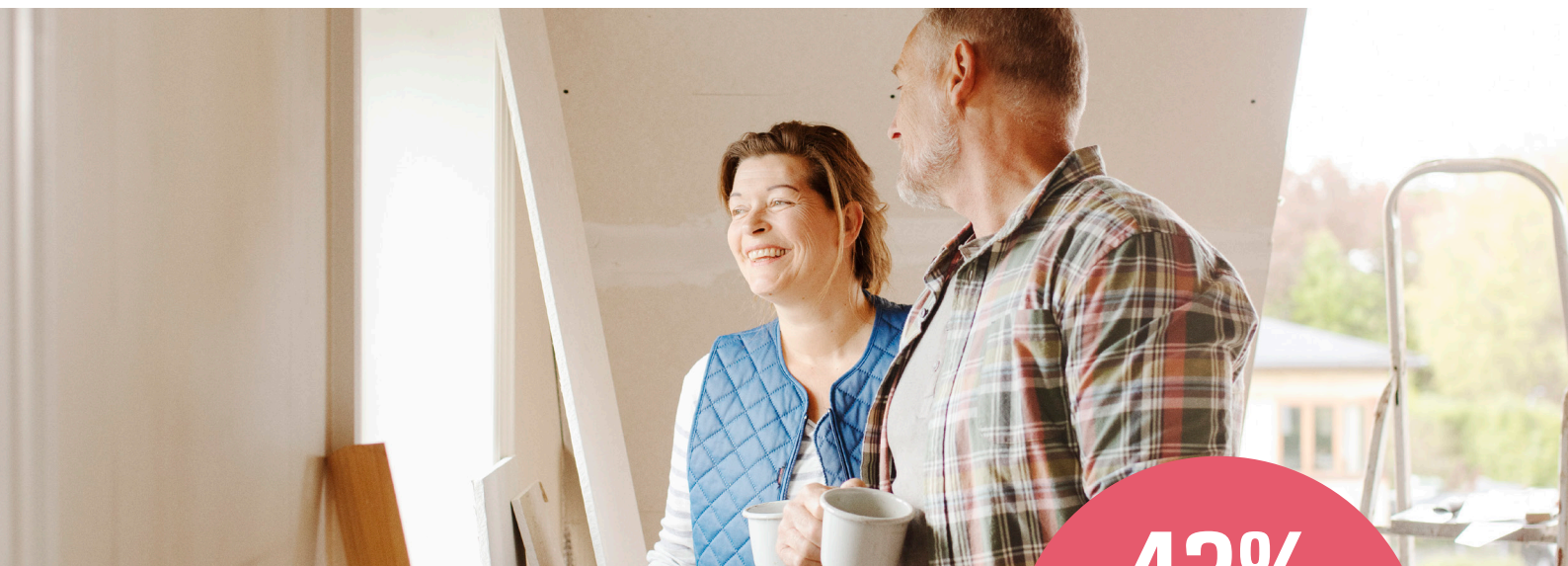
En forklaring er, at danskerne i dag i højere grad end tidligere vælger at øge deres opsparing. Hvor 38 procent i 2019 (før coronakrisen ramte) svarede, at de prioriterer at øge deres opsparing, hvis de har penge til overs, så er det i 2021 steget til 41 procent. Og navnlig blandt de unge er opsparelslysten vokset.

Samtidig er der i dag færre end tidligere, der vil prioritere at bruge penge på rejser, når andre udgifter er betalt. Andelen af danskere, der fortsat prioriterer rejser højt, er faldet fra 41 procent i 2019 til 33 procent i dag. Det er i det lys bemærkelsesværdigt, at besparelse på rejseudgifter ikke har ført til øget forbrug af andre forbrugstyper. Den besparelse bliver tilsyneladende sparet op.

Ramt socialt og økonomisk

Selvom danskerne generelt er kommet mere eller mindre helskindet gennem

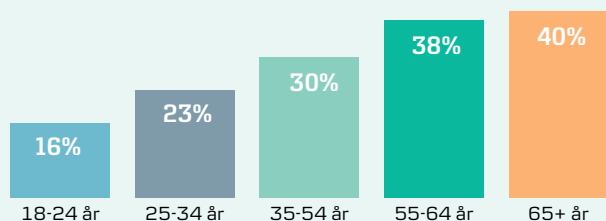

42%

bruger overskydende penge til opsparing, når faste og nødvendige udgifter er betalt.

coronakrisen økonomisk, forventer et flertal, at corona vil have langsigtede konsekvenser. Blot hver tredje dansker vurderer, at coronakrisen ikke vil få nogen stor konsekvens for dem personligt. Det gælder særligt for danskere over 65 år, hvor 40 procent vurderer, at coronakrisen ikke vil påvirke deres fremtidige rejseplaner, deres restaurant og kulturforbrug, deres sociale liv eller deres boligdrømme. Kun 16 procent af unge mellem 18 og 24 år tror, at disse forhold vil forblive upåvirkede af coronakrisen for deres vedkommende.

Jeg forventer ikke, at coronakrisen vil få større konsekvenser for mig

Kilde: YouGov for Danske Bank august 2021

De 18 til 24-årige tror særligt, at deres sociale liv, deres forbrug af restauranter og koncerter og teater samt deres uddannelse og arbejdsliv vil blive påvirkede af coronakrisen.

Så mens coronakrisen som sygdom har været mest alvorlig og har indebåret størst risici for ældre, opleves de økonomiske og sociale konsekvenser af krisen hårdest blandt unge.

Rejser, boligdrømme og hjemmearbejde

Rejse- og ferieplaner er det område, hvor flest danskere forventer, at coronakrisen vil betyde forandringer i forhold til tidligere rejsevaner og mønstre. I alt 26 procent af alle danskere forventer, at deres rejse- og ferieplaner vil ændre sig, og mest udtalt er det blandt danskere over 35 år.

Til gengæld forventer praktisk talt ingen danskere, at coronakrisen vil have konsekvenser for deres fremtidige boligdrømme. Kun tre procent af alle danskere mener, at coronakrisen har fået dem til at ændre deres boligdrømme. Det gælder under én procent af danskere over 55 år, mens syv procent af 18 til 24-årige vurderer, at deres boligdrømme har forandret sig som konsekvens af coronakrisen.

Mulighed for hjemmearbejde og behovet for hjemmekontor har altså tilsyneladende ikke påvirket danskernes boligdrømme og behov. Det er paradoksalt, når vi ser på den udvikling, der har været på boligmarkedet under krisen. Det seneste års tårnhøje handelsaktivitet afspejler blandt andet, at mange danskere har haft trang til at skifte den gamle bolig ud med noget nyt og mere behovssvarende. Men fremadrettet mener danskerne altså ikke, at der vil ske ændringer i deres boligbehov. Det kan afspejle, at mange af dem, der var utilfredse, allerede har foretaget tilpasningen.

Der er ingen forskel på tværs af landet på dette punkt - lige så få københavnere som øvrige danskere synes, at deres boligdrømme har forandret sig på grund af coronakrisen (tre procent). Det peger på, at perioden med særlig høj flytteaktivitet i hovedstaden, også så småt er ved at være bag os.

Trygge ved pensionsopsparingen

Hvis coronakrisen på visse punkter har ført til øget usikkerhed, gælder det i hvert fald ikke i forhold til danskernes syn på pensionsopsparing. Andelen af danskere, der føler sig tryk ved, at de sparer tilstrækkeligt op til pension, har aldrig været højere (siden Danske Banks opgørelser startede i

2017]. Udviklingen skal ses i lyset af de kraftige aktiekursstigninger siden marts 2020, der sammen med fortsatte indbetalinger betyder, at danskernes pensionsformuer i gennemsnit voksede med godt fem procent i 2020.

Der er dog markant forskel på mænd og kvinder. Mens 39 procent af danske mænd føler sig trygge ved deres løbende pensionsopsparing, gælder det samme for blot 27 procent af danske kvinder. Tilsvarende føler 51 procent af danskere med en husstandsindkomst på over 700.000 kroner sig trygge i høj eller meget høj grad i forhold til deres pensionsopsparing, mens blot 15 procent med husstandsindkomst under 300.000 kroner oplever det samme.

Jeg føler mig i høj eller meget høj grad tryk ved, at jeg sparer nok op til pensionen

Kilde: YouGov for Danske Bank, 2021

Forskellen på mænd og kvinders tillid til egen pensionsopsparing er dog ikke først og fremmest drevet af indkomstforskelle. Også i gruppen af danskere med en husstandsindkomst over 700.000 kroner er flere kvinder end mænd bekymret for, om de sparer tilstrækkeligt op til pension.

Statsansatte mest trygge

Statsansatte er markant mere trygge end selvstændige og øvrige lønmodtagere i forhold til deres pensionsopsparing. I alt 60 procent af statsansatte er i høj eller meget høj grad trygge ved deres pensionsopsparing mod et gennemsnit på 33 procent for alle danskere. Det afspejler ikke mindst, at de ansatte i den offentlige sektor typisk betaler væsentligt mere ind til deres pensionsordninger end privatansatte. En typisk statsansat akademiker har en månedlig pensionsindbetaling på over 17 procent, mens pensionsindbetalingerne for de fleste privatansatte funktionærer i reglen ligger omkring 12 procent af lønnen – i hvert fald for gruppen, der er dækket af overenskomster.

Tryghed i forhold til personlig pensionsopsparing er dog ikke stigende med alder, som det er tilfældet med den økonomiske tryghed generelt. Tværtimod er de danskere, der står på tærsklen til pensionstilværelsen, faktisk en anelse mindre trygge end øvrige danskere. Tilsyneladende er vi mest trygge, når pensionsspørgsmålet fortsat er langt ude i horisonten, mens bekymringerne melder sig i takt med, at vi nærmer os pensions-tidspunktet.

Ser man derimod på boligformue, aktieopsparing og opsparing generelt, er de ældre danskere dog markant mere trygge end yngre. I alt 66 procent af ældre over 65 år er slet ikke eller kun lidt bekymrede for, om deres formue er tilstrækkelig stor, mens blot 43 procent af danskere mellem 18 og 34 år er tilsvarende ubekymrede i formueforhold.

Jeg forventer, at coronapandemien får betydning for mine rejse- og ferieplaner

18-24 år

20%

25-34 år

22%

35-54 år

26%

55-64 år

29%

65+ år

31%

Kilde: YouGov for Danske Bank, 2021

Jeg tror, at min
privatøkonomiske
situation vil være
bedre om fem år

18-24 år
67%

25-34 år
69%

35-54 år
51%

55-64 år
23%

65+ år
12%

Kilde: YouGov for Danske Bank, 2021

Vi tror ikke, at træerne vil vokse ind i himlen

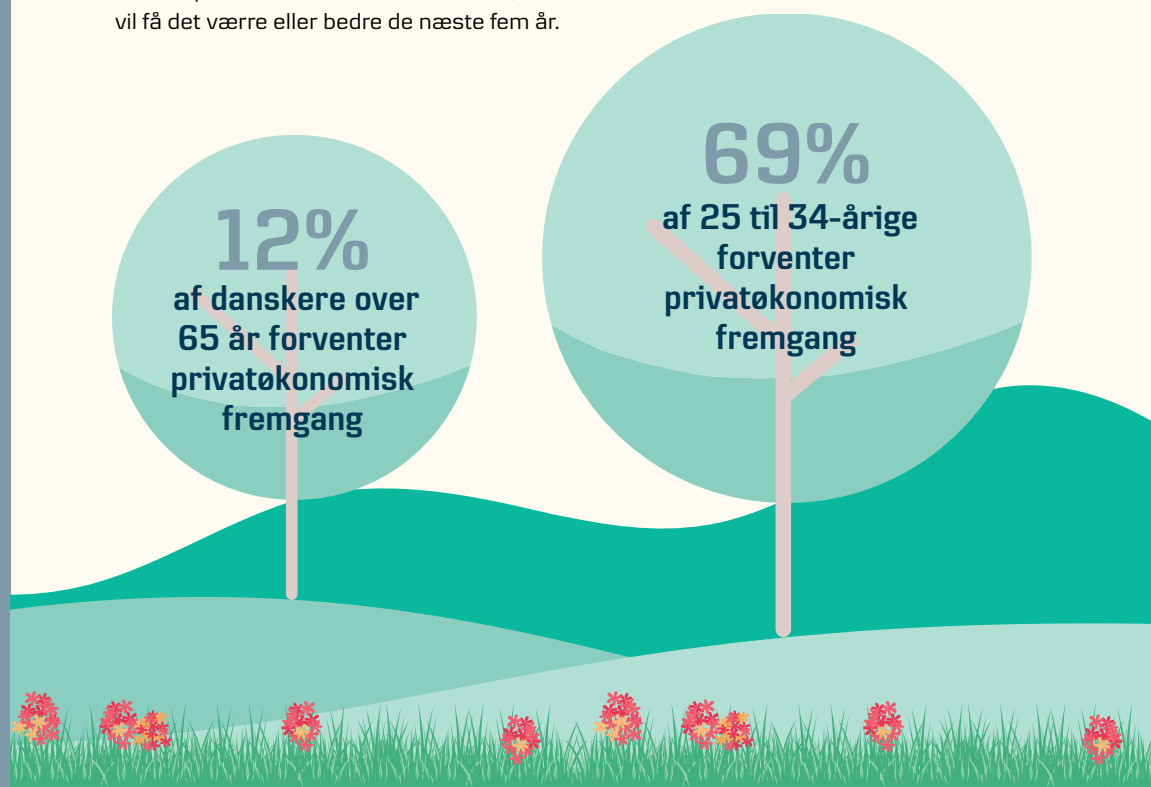
Mens trygheden i Danmark stiger med alderen, så ældre danskere generelt er mere trygge end yngre, gælder det modsatte billede, når vi ser på danskernes forventninger til fremtiden. Klart flere unge end ældre forventer, at deres økonomiske situation vil forbedre sig over de kommende fem år, og denne fremtidsoptimisme falder med alderen.

I alt 69 procent af 25 til 34-årige forventer privatøkonomisk fremgang mod blot 12 procent for danskere over 65 år, hvilket hænger naturligt sammen med, at unge har udsigt til indtægtsfremgang i takt med, at de afslutter deres uddannelse, kommer i arbejde og bliver forfremmet. Omvendt har mange danskere over 65 år udsigt til indkomstnedgang i takt med, at de går på pension, mens gruppen af 55 til 64-årige tilsyneladende kun i begrænset omfang forventer yderligere lønforhøjelser eller anden privatøkonomisk fremgang.

Ikke højere optimisme

Danskerne ser lysere på fremtiden end under coronakrisen, men fremtidsoptimismen er på niveau med 2019 og faktisk lavere end i 2017 og 2018. Mens vi altså generelt er blevet mere trygge ved vores nuværende økonomiske situation og mindre bekymrede i pengespørgsmål end tidligere, er vi altså ikke blevet mere optimistiske. Vi har det med andre ord godt men forventer ikke, at træerne vil vokse ind i himlen. Det kan være én af forklaringerne på, hvorfor mange danskere vælger at polstre sig yderligere gennem opsparing, selv om de grundlæggende føler sig økonomisk trygge.

I alt 35 procent af danskerne forventer, at de hverken vil få det værre eller bedre de næste fem år.

Danskerne mest trygge i Norden

De nordiske lande har overordnet set klaret sig godt igennem coronakrisen, og sammenlignet med 2019 er trygheden i Finland, Norge og Danmark steget, mens den er faldet en smule i Sverige. Fremgangen har været størst i Finland efterfulgt af Danmark og Norge.

Danmark har fortsat den højeste økonomiske tryghed i Norden efterfulgt af Norge og med Sverige en hårspids foran Finland. I alle de år Danske Bank har undersøgt den økonomiske tryghed i Norden har danskerne været de mest trygge, mens finnerne har scoret lavest – i hvert fald når man spørger dem selv.

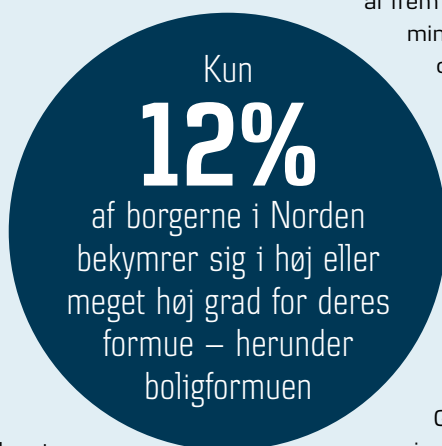
Mindst bekymret for gæld

Når trygheden er højest i Danmark, skyldes det blandt andet, at danskere er langt mindre bekymrede for deres gæld end i nabolandene, og flere føler sig i høj eller meget høj grad trygge ved deres nuværende økonomiske situation. Også i forhold til pensionsopsparing er trygheden højere i Danmark end i de øvrige nordiske lande. I alt 33 procent i Danmark er i høj eller meget høj grad tryk ved, at de sparer tilstrækkeligt op til pension, mens det samme gælder for kun 20 procent i Finland og Sverige og 28 procent i Norge. Disse forskelle skal ses i

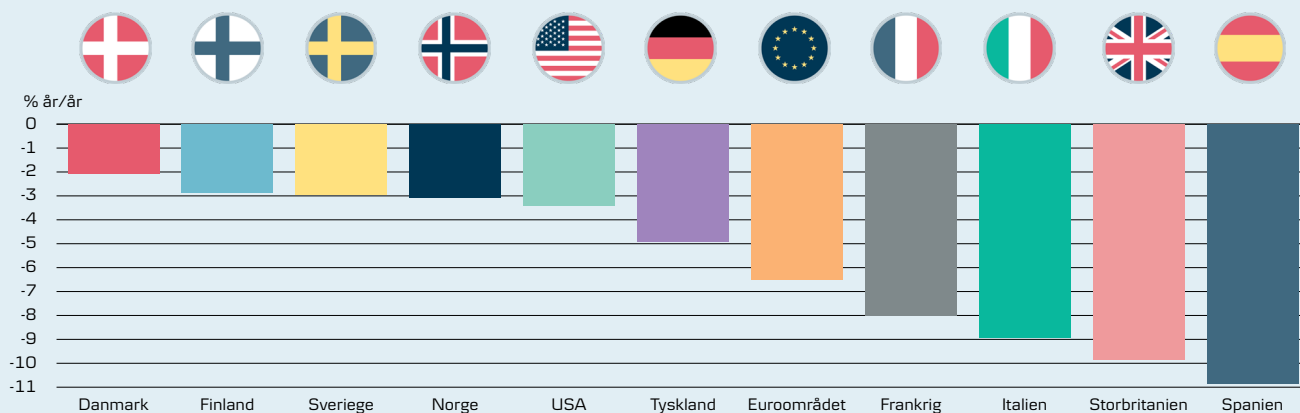
lyset af de meget forskellige pensionssystemer på tværs af de nordiske lande.

Mens den generelle tryghed i Norden er steget siden 2019, er mange blevet mindre optimistiske, når de ser fem år frem i tiden. Det gælder særligt i Sverige og i mindre grad i Norge, mens forventninger til den private økonomiske situation om fem år, hverken er blevet værre eller bedre i Danmark. Kun Finland har oplevet øget optimisme på dette punkt, og udviklingen betyder, at Danmark, Norge og Finland står side om side i deres syn på fremtiden, mens Sverige indtager en sidsteplads med den mindst optimistiske befolkning i Norden.

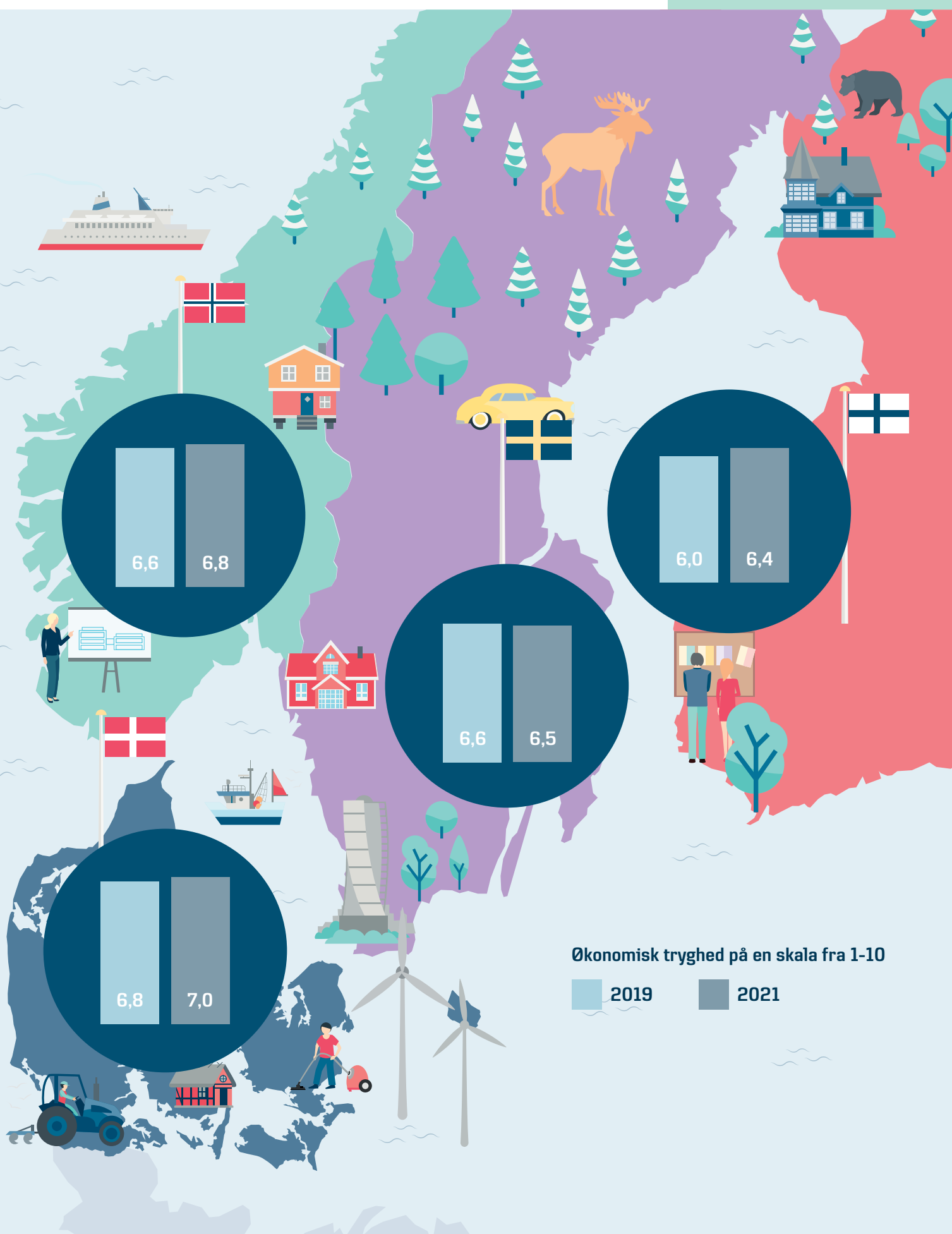
Generelt har de nordiske lande dog klaret sig relativt godt igennem coronakrisen, og sammenlignet med resten af Europa gik økonomien langt mindre tilbage i 2020 i Norden. Samtidig er boligpriserne steget med mere end 10 procent i alle de nordiske lande i løbet af coronakrisen (og over 20 procent i Sverige, hvor fremgangen har været størst). Det har ligeledes været med til at understøtte den økonomiske tryghed i Norden, og kun 12 procent af borgerne i Norden bekymrer sig i høj eller meget høj grad for deres formue – herunder boligformuen.

Ændring i BNP, 2020

Kilde: Macrobond Financial

Arbejdslivet efter coronakrisen

Coronakrisen har budt på mere hjemmearbejde, nye arbejdsopgaver og øget fleksibilitet. Nogen har arbejdet mere, andre mindre og andre igen har mistet deres arbejde eller har haft svært ved at finde et nyt. Kun 33 procent af alle danskere på arbejdsmarkedet siger, at ingen af disse forhold har gjort sig gældende for dem under coronakrisen. Det gælder særligt for faglærte og ufaglærte lønmodtagere, hvor 48 procent siger, at coronakrisen ikke har ført til ændrede arbejdsforhold, mens blot halvt så mange funktionærer – 24 procent – kan sige det samme.

Ifølge tal fra Danmarks Statistik er hjemmearbejde da også steget langt mere for medarbejdere indenfor eksempelvis kommunikation, finans eller offentlig administration end i byggeriet – noget der i høj grad er bestemt af arbejdsfunktionen.

Størst ændring for unge

Også aldersmæssigt er der store forskelle. I alt 41 procent i aldersgruppen 55 til 64 år siger, at deres arbejdsforhold har været uændrede under og efter coronakrisen, mens det samme blot gælder for 21 procent af unge mellem 18 og 24 år.

Navnlig unge har haft sværere ved at finde nyt job end andre aldersgrupper. Mens de unge særligt i starten af pandemien oplevede en stigende ledighed, har denne gruppe dog efterfølgende oplevet det hurtigste fald i ledigheden. Det

skyldes ikke mindst, at mange fik mulighed for at tage job som podere, da indsatsen med massetest kom i gang hen over vinteren, og der for alvor blev brug for ekstra hænder.

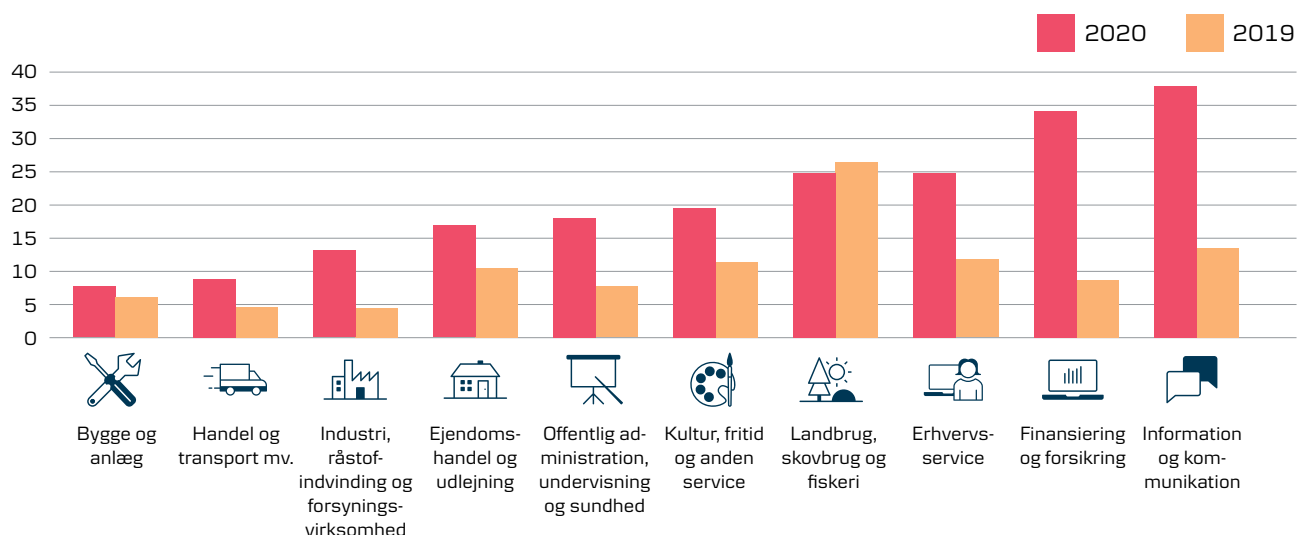
Siden maj 2020, hvor ledigheden toppede, er frykten for at miste job eller ikke kunne finde et nyt er aftaget væsentligt, ikke mindst efter genåbningen i foråret 2021, hvor særligt servicesektoren og byggeriet har haft stigende efterspørgsel på arbejdskraft.

Mere hjemmearbejde

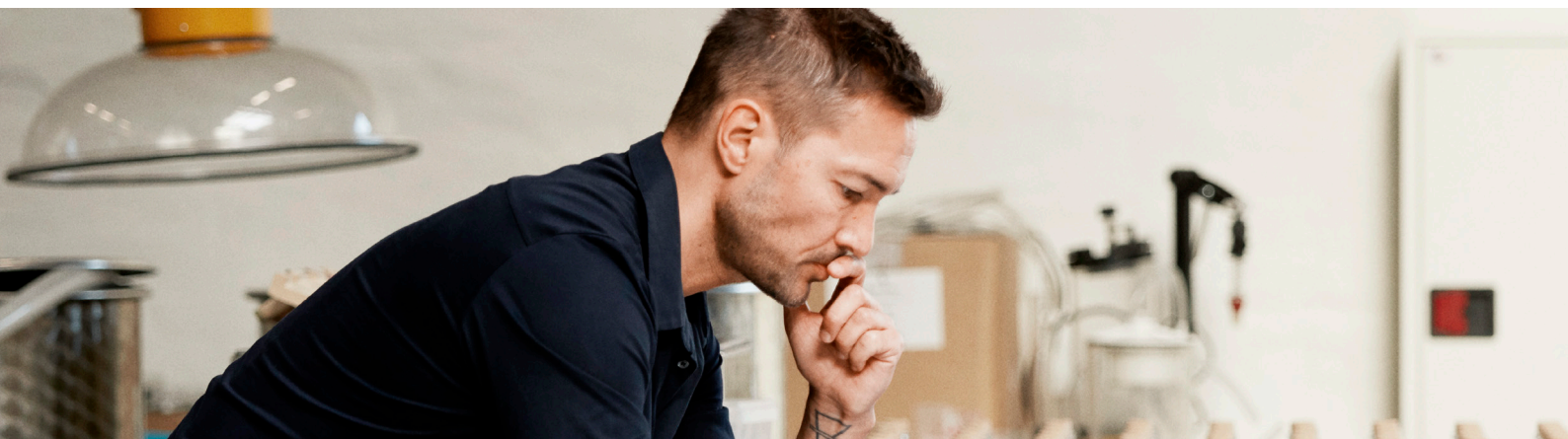
Hjemmearbejde topper lister over forandringer i arbejdsforhold, som flest danskere har oplevet. I alt 31 procent af danskere på arbejdsmarkedet siger, at de har arbejdet mere hjemmefra under coronakrisen, og 17 procent har oplevet øget fleksibilitet i forhold til arbejdstid, mens 15 procent i følge dem selv har arbejdet flere timer.

Hjemmearbejde har især været udbredt blandt danskere med lange uddannelser og høje indkomster og særligt blandt funktionæransatte og medarbejdere inden for finansiering og forsikring samt information og kommunikation. I alt 66 procent i finansierings- og forsikringsbranchen har arbejdet mere hjemmefra under coronakrisen, mens det blot gælder for mellem 20 procent og 26 procent for ansatte inden for bygge- og anlæg, handel og transport samt kultur og anden service.

Andel af beskæftigede der arbejdede regelmæssigt hjemme fordelt på brancher

Kilde: Danmarks Statistik

Aldersmæssigt har særligt 35 til 54-årige haft mere hjemmearbejde, og hjemmearbejdet har været mest udbredt i Region Hovedstaden og mindst i Syddanmark og Nordjylland, hvilket først og fremmest skyldes koncentrationen i de respektive regioner af henholdsvis kontoransatte og ansatte, der er mere afhængige af at være fysisk til stede.

Længere arbejdsdage og øget fleksibilitet

Andelen af danskere, der har arbejdet mere eller har oplevet øget fleksibilitet i forhold til arbejdstider følger samme mønster som for hjemmearbejde. Funktionærer, danskere med lange uddannelser og høje indkomster, særligt i København, har både arbejdet mere og har oplevet øget fleksibilitet, mens freelancere og

iværksættere har arbejdet mindre. Også blandt både faglærte og ufaglærte, er der flere, der har arbejdet mere, end det er tilfældet på landsplan. Det gælder særligt inden for handel og transport. Der er også væsentligt flere ansatte i regionerne end på landsplan, der har oplevet at arbejde mere. Navnlig i kulturlivet er der til gengæld flere end landsgennemsnittet, der siger, at de har arbejdet mindre.

Kun syv procent har fået andre arbejdsopgaver, hvilket kan virke paradoksalt i lyset af den generelle omvæltning i arbejde og arbejdsopgaver, som coronakrisen har afstedkommet.

Flest unge har fået nye arbejdsopgaver, og blandt freelancere melder hele 19 procent, at de har fået nye arbejdsopgaver. I lyset af, at freelancearbejdere også har arbejdet mindre, er det sandsynligvis et udtryk for, at gamle opgaver er faldet bort, og at det har været nødvendigt at opsege nye muligheder.

Seks procent af alle erhvervsaktive danskere siger, at de har mistet deres job under coronakrisen, hvilket er jævnt fordelt over aldersgrupper, regioner og indkomstgrupper. Derimod er der dobbelt så mange unge mellem 25 og 34 år som landsgennemsnittet, der siger, at de har haft sværere ved at finde et nyt arbejde. Det gælder i særlig grad også for arbejdsløse og for danskere med husstandsindkomst under 300.000 kroner.

Kun
33%
af danskere i arbejdsstyrken
har ikke oplevet
ændrede arbejds-
forhold under
coronakrisen

Vi har fået skærpede forventninger til vores fremtidige arbejdsliv

Hvis coronakrisen har påvirket vores arbejdsforhold det seneste halvandet år, så har det også påvirket nogle af de drømme og forventninger, vi har til vores fremtidige arbejdsliv.

For eksempel er der siden 2019 sket et fald i andelen af danskere, der ønsker at skifte arbejde eller komme i job, mens der omvendt har været en stigning i andelen, der ønsker øget fleksibilitet.

Først og fremmest vil danskerne dog gerne have mere i løn, og det har coronakrisen ikke ændret ved. Mens 36 procent af erhvervsaktive i 2019 gav udtryk for, at de drømte om at få mere i løn, er det samme tal i dag steget til 38 procent.

Det indikerer, at hvis coronakrisen har givet os nye perspektiver på tilværelsen, har den i hvert fald ikke gjort os mindre optaget af penge. Lønforhøjelse står højest på listen over danskernes drømme for deres arbejdsliv det næste år eller to.

Drømmen om højere løn er højest for danskere i aldersgruppen 25 til 34 år, og i særlig høj grad for familier med små børn, hvor næsten hver anden drømmer om at få mere i løn.

Frihed og fleksibilitet

Blandt de danskere, der har arbejdet mere under corona, svarer hele 49 procent, at de ønsker mere i løn. Ansatte i regionerne ønsker også i

højere grad lønforhøjelse end ansatte i øvrige sektorer, hvilket også afspejles af sommerens sygeplejerske-konflikt, der i stor stil var fokuseret på lønforhold.

Næst efter flere penge drømmer vi om mere frihed og fleksibilitet. I alt 18 procent drømmer om mere fleksibilitet i forhold til arbejdstider og hjemmearbejde, hvilket er en stigning fra kun 13 procent i 2019. Der er et stort sammenfald mellem dem, der har oplevet øget fleksibilitet under coronakrisen, og dem, der ønsker det fremover. Blandt dem, der har oplevet mere fleksibilitet i forhold til arbejdstid og sted, svarer hele 40 procent, at det også er noget, der står på ønskelisten for deres arbejdsliv fremadrettet.

Nyt arbejde

Seksten procent af alle danskere i den erhvervsaktive alder drømmer om at få nyt arbejde. Det gælder i højere grad for kvinder end for mænd og i højere grad for unge end for ældre. Kun syv procent af de 55 til 64-årige drømmer om nyt arbejde, mens 25 procent af de 18-34-årige drømmer om et job eller et nyt arbejde. For særligt de 18-24-årige er der dog tale om et markant fald siden 2019, hvor 33 procent i denne gruppe

38%

drømmer om at få mere i løn

drømte om at få nyt arbejde eller at komme i job. Bedre jobmuligheder, eksempelvis som pøder i et testcenter eller i kraft af det store antal ledige stillinger i for eksempel restaurationsbranchen, kan være en del af forklaringen på denne udvikling.

Ingen øget jobusikkerhed

Tolv procent drømmer om mere tryk i deres ansættelse, hvilket er uændret fra 2019, og der er ikke forskel på tværs af aldersgrupper.

Det er bemærkelsesværdigt, at danskerne ikke i højere grad efterspørger tryk i ansættelsen oven på en krise, og ikke mindst er det bemærkelsesværdigt, at spørgsmålet om tryk ikke i højere grad deler danskerne i lyset af, hvor relativt skævt coronakrisen har ramt henholdsvis unge og gamle.

Til gengæld er privatansatte tilsyneladende mindre tryk i deres ansættelse end i den offentlige sektor. Hvor 14 procent drømmer om mere tryk i ansættelsen i det private, er det kun otte procent i den offentlige. Denne forskel er dog drevet af, at færre offentligt ansatte end tidligere efterspørger øget jobsikkerhed, mens ønsket om jobsikkerhed er uændret for privatansatte i forhold til 2019.

18%

drømmer om mere fleksibilitet i forhold til arbejdstider og hjemmearbejde

Dansk iværksættertrang er upåvirket af coronakrisen

Kriser skaber usikkerhed, og usikkerhed vil alt andet lige få flere til at søge tryghed og færre til at løbe risiko. I det lys kunne man forvente, at lysten til at starte egen virksomhed har taget et dyk oven på coronakrisen.

Det billede kan man dog ikke umiddelbart genkende hos Danske Banks erhvervsrådgivere.

Krisen skabte ganske rigtigt stor usikkerhed, og særligt små virksomheder har haft stort behov for rådgivning om hjælpepakker og støttemuligheder, og de har haft et tilsvarende stort behov for lån og likviditet, mens de ventede på hjælpepakke-udbetalinger. Men virkestrangen og iværksætterlysten er intakt, lyder det gennemgående fra erhvervsrådgiverne.

"Jeg synes, at kunderne er overraskende optimistiske, og at de ikke ser corona som en udfordring fremadrettet. Jeg havde forventet det modsatte, men dialogen med kunderne viser noget andet", siger eksempelvis en erhvervsrådgiver i Aalborg.

Og det er også den historie, der står tilbage, når man spørger danskerne selv.

Positiv effekt

I alt 79 procent svarer, at coronakrisen slet ikke eller kun i mindre grad har påvirket deres overvejelser om at blive selvstændige. Der er dog stor forskel på dem, der overvejer at blive selvstændige og dem, der ikke gør.

I alt 15 procent af danskere, der overvejer at blive selvstændige, siger, at coronakrisen har haft betydning for deres overvejelser, mens de, der ikke overvejer at blive selvstændige, i langt mindre grad er blevet påvirkede i deres overvejelser for eller imod livet som selvstændig. Kun tre procent i denne gruppe siger, at coronakrisen har påvirket deres overvejelser.

"Jeg synes, at kunderne er overraskende optimistiske, og at de ikke ser corona som en udfordring fremadrettet. Jeg havde forventet det modsatte"

Med andre ord har coronakrisen tilsyneladende tilskyndet snarere end afskrækket flere danskere fra at starte som selvstændige – i hvert fald hvis man spørger dem selv.

Færre nye restauranter og hoteller

Faktiske tal for nystartede virksomheder peger dog på, at coronakrisen har haft en negativ effekt på danskernes trang til at starte ny virksomhed inden for de hårdest ramte brancher. I hotel- og restaurationsbranchen blev der i første kvartal 2021 startet otte procent færre nye virksomheder end i samme kvartal i 2020, før corona ramte. Inden for transport, industri og handel blev der dog startet flere nye virksomheder end

normalt. Stor usikkerhed om fremtiden i de mest udsatte brancher ser altså ud til at have påvirket virkestrangen her og nu, ikke mindst i lyset af, at der i starten af 2021 fortsat var væsentlige restriktioner på driften.

Danske Banks erhvervsrådgivere, som er i tæt kontakt med små og mellemstore virksomheder, har da også set flest problemer blandt virksomheder i hotel- og restaurationsbranchen, men der er ikke desto mindre almindelig enighed om, at problemerne ikke først og fremmest er brancherelaterede – i hvert fald ikke på den længere bane.

Omstillingsparathed er afgørende

Omstillingsparathed, virksomhedsejerens mind-set og om virksomheden har formået at sætte penge til side som buffer mod usikkerhed, er mere afgørende parametre i forhold til at vurdere, hvordan en virksomhed har klaret sig gennem krisen og vil klare sig fremadrettet.

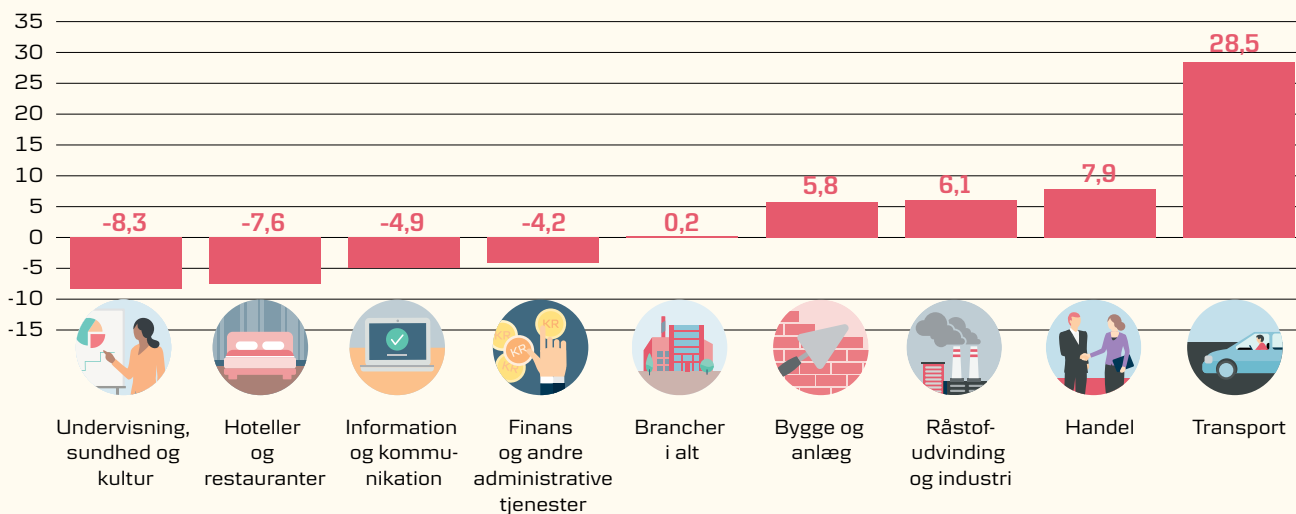
”De virksomheder, som i forvejen var svage økonomisk, er muligvis presset længere ud, så jeg tror vi den kommende tid vil se flere konkurser, når de skal til at betale udskudt moms tilbage – især de brancher, der har været hårdt ramt som hotel og restauration, oplevelser og rejsebureauer med mere. Corona viste også, at nogle ejere er bedre til at handle på en krise end andre. Altså få søgt hjælpepakker hurtigt, få taget action på eventuelle problemstillinger og at få håndteret personale for eksempel”, siger en erhvervsrådgiver i Vejle.

I løbet af 2022 skal mange virksomheder efter planen betale udskudte momsbetalinger, og større regninger til staten for lån optaget under coronakrisen.

Det forventes at ramme nogle virksomheder hårdt, men set fra erhvervsrådgivernes bord står de mest omstillingsparate virksomheder ikke desto mindre stærkt.

Antal nystartede virksomheder, ændring første kvartal 2020 til første kvartal 2021

% år/år

Kilde: Danmarks Statistik

” De virksomheder, som i forvejen var svage økonomisk, er muligvis presset længere ud, så jeg tror vi lidt frem i tiden vil se flere konkurser, når de skal til at betale udskudt moms tilbage”

”De virksomheder, der klarer det godt, har vist, at de reagerer hurtigt på forandringer og forsøger at bruge forandringer som forretningspotentiale”, siger en rådgiver fra Aalborg.

Kun et fåtal overvejer at blive selvstændige

Selvom coronakrisen ikke har svækket vores iværksættertrang, er lysten til at blive selvstændig dog generelt set begrænset. Der er ikke kommet færre potentielle iværksættere som følge af coronakrisen, men der var få potentielle iværksættere til at begynde med.

I alt 17 procent af danskerne overvejer at blive selvstændige, mens hele 83 procent siger, at de ikke overvejer det.

Der er dog stor aldersspredning og stor forskel på mænd og kvinder. Navnlig de unge mænd leger med tanken om at starte noget op selv. For mænd mellem 18 og 35 år er det hele 38 procent, mens kun 27 procent af kvinder i samme aldersgruppe overvejer at blive selvstændige.

Vil være sin egen chef

Der er en klar forskel på tværs af brancher. Blandt offentligt ansatte er der dobbelt så mange mænd som kvinder, der overvejer at blive selvstændige. Kun hver tiende offentligt ansat kvinde overvejer at blive selvstændig, mens det samme gælder for næsten hver fjerde offentligt ansatte mand.

I den private sektor er der derimod ikke nogen signifikant forskel på mænd og kvinders iværksætterlyst.

Ønsket om at være sin egen chef og at arbejde med noget, man brænder for, er den primære motivation for dem, der overvejer at blive selvstændige.

Der er flere kvinder end mænd, der er motiveret af at arbejde med noget, de brænder for, mens flere mænd end kvinder er motiveret af et ønske om at tjene mange penge.

Også aldersmæssigt er der forskelle. Flest unge mellem 18 og 24 år er motiveret af penge, mens de 25-54-årige i

højere grad er motiveret af meningsfylde og at arbejde med noget, de brænder for.

Usikkerhed holder mange tilbage

Der er flere ting, der holder potentielle iværksættere fra at hoppe ud på dybt vand og starte egen virksomhed. Men navnlig usikkerhed og manglende tro på egne faglige forudsætninger er de største stopklodser.

Blandt de danskere, der siger, at de ikke overvejer at blive selvstændige, henviser hver fjerde til, at de ikke føler, at de har de rette kompetencer og kvalifikationer, mens hver femte peger på, at den økonomiske usikkerhed er for stor.

Særligt for unge mellem 25 og 34 år og for aldersgruppen 35 til 54 år fylder spørgsmålet om økonomisk usikkerhed meget, mens manglende tro på egne evner og kvalifikationer fylder mere for kvinder end for mænd. Der er også store forskelle på tværs af brancher.

Flest privatansatte tror på egne evner

Mens 42 procent af de offentligt ansatte mener, at de ikke har de fornødne kvalifikationer til at starte som selvstændige, svarer blot 26 procent af ansatte i den private sektor det samme.

Der er flere mænd end kvinder, der peger på, at den administrative byrde ved at være selvstændig afskrækker dem, men generelt fylder rammevilkår meget lidt for overvejelserne om at blive selvstændig. Kun fire procent peger på dårlige rammevilkår som årsag til, at de ikke overvejer at blive selvstændige.

I alt 16 procent synes, at de personlige omkostninger ved at blive selvstændig er for høj, mens kun seks procent vurderer, at en tilværelse som iværksætter kan være svært at forene med et familieliv. I begge disse spørgsmål svarer mænd og kvinder ens.

Danske Bank

Danske Bank A/S
Holmens Kanal 2-12
1092 København K
Tlf. 33 44 00 00
CVR-nr. 61 12 62 28-København